

Nr 27

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner om skydd mot luftföroreningar.

Motionerna

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner

dels motionen 1972:555 av fru Mogård m. fl. (m) vari hemställts att riksdagen måtte besluta att ändra förordningen av den 20 november 1968 om begränsning av svavelhalten i eldningsolja till att avse begränsning av utsläpp av svaveldioxid i rökgaser,

dels motionen 1972:743 av herr Strömberg m. fl. (fp) vari hemställts

I. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär a) att en sänkning av högsta tillåtna halten av blyföreningar i bilbränsle från 0,7 g/liter till 0,4 g/liter genomförs under 1972, b) att utredningen om miljövårdens ekonomi även måtte undersöka möjligheterna att utnyttja ekonomiska styrmedel inom bränslesektorn, t. ex. sänkt gasolskatt i syfte att stimulera gasdrift av bilar, avgifter baserade på halten av bly och andra farliga tillsatssämnen i motorbränslen, avgifter på motorfordon som inte uppfyller normer för avgasrening, c) att utvecklingsarbetet på nya motortyper, t. ex. elmotorer och hybridmotorer, intensifieras, d) att ytterligare åtgärder vidtas i syfte att stimulera en trafikplanering som tar större hänsyn till miljörisker i form av avgasutsläpp m. m.

II. att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad som i motionen anförts rörande regler för begränsning av avgasutsläpp från motorfordon.

Utskottet

I motionen 1972:555 föreslås att förordningen om begränsning av svavelhalten i eldningsolja (1968:551) ändras till att avse begränsning av svaveldioxid i rökgaser. Enligt förordningen får eldningsolja med högre svavelhalt än 2,5 viktprocent eller det lägre värde Konungen bestämmer ej förbrännas inom landet. Länsstyrelsen får medge undantag från förbudet beträffande bl. a. anläggning med tillfredsställande rökgasrening. Utskottet behandlade vid 1971 års riksdag en motion vari bl. a. yrkades på en kraftig och landsomfattande sänkning av den tillåtna mängden svavel i eldningsolja. I sitt över motionen avgivna betänkande (JoU 1971:51) redovisade utskottet ett av naturvårdsverket framlagt program för successiv nedtrappning av den tillåtna svavelhalten utmynnande bl. a. i att fr. o. m. den 1 oktober 1979 förbud att förbränna eldningsolja med svavelhalt överstigande 1,0 viktprocent skulle bli gällande för hela landet. Utskottet uttalade sin tillfredsställelse med att

ett sådant program förelåg och framhöll vidare att olika möjligheter att lösa hithörande problem borde uppmärksammas. Frågorna om avsvavling av oljorna eller rökgaserna framstod, anförde utskottet, som särskilt viktiga. Det bör här också nämnas att Kungl. Maj:t med stöd av bemyndigandet i den förenämnda förordningen utfärdat kungörelser (1970:621 och 1972:70) varigenom enprocentsregeln kommit eller inom kort kommer att gälla för vissa delar av landet.

I den nu föreliggande motionen hävdas att en inriktning av lagstiftningen på rening av rökgaser i stället för på minskning av svavelhalten i eldningsolja skulle innebära en mera praktisk lösning av problemen med svavelföreningarna. Utskottet vill inte bestrida att rökgasrening i och för sig kan vara ett effektivt medel i kampen mot föreningarna. Såvitt utskottet kunnat bedöma torde emellertid anläggningar för sådan rening i allmänhet draga så pass dryga kostnader att de huvudsakligen kan komma i fråga endast för större företag. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att forskning om effektivare och billigare metoder för rökgasrening pågår med stöd från styrelsen för teknisk utveckling. I den mån denna forskning har framgång bör förutsättningar skapas för ett vidgat användande av rökgasrening.

Utskottet får mot bakgrunden av det sagda och under framhållande av att den valfrihet mellan olika metoder som är önskvärd för konsumenterna kan tillgodoses genom undantagsstadgandet i den tidigare nämnda förordningen anförda, att utskottet inte funnit skäl föreligga för ett tillstyrkande av motionärernas förslag om ändring i förordningen.

I motionen 1972:743 upptas ett antal frågor rörande åtgärder för minskning av de luftföreningar som orsakas genom motorfordon. Utskottet vill erinra om att motioner med delvis samma eller närliggande innehåll behandlats av 1970 och 1971 års riksdagar (3LU 1970:39 och JoU 1971:51) och i enlighet med utskottets förslag lämnats utan åtgärd av riksdagen. I det följande behandlar utskottet de i den aktuella motionen framställda särskilda yrkandena vart för sig.

Motionärerna föreslår således att en sänkning av den högsta tillåtna halten av blyföreningar i bilbränsle från nu tillåtna 0,7 g/liter till 0,4 g/liter genomförs under år 1972 (punkt I a i motionsyrkandet). Utskottet får i anledning av detta yrkande anförda att för ett par månader sedan beslutats att högsta tillåtna halt fr. o. m. den 1 januari 1973 skall vara 0,4 g/liter. Förslag föreligger om fortsatt sänkning av den tillåtna halten till 0,15 g/liter fr. o. m. den 1 januari 1976. Det nu berörda motionsyrkandet är således redan tillgodosett och påkallar därför inte någon riksdagens åtgärd.

Vidare hemställs i motionen att utredningen rörande kostnaderna för miljövården får i uppdrag att undersöka möjligheterna att utnyttja ekonomiska styrmedel inom bränslesektorn (punkt I b i motionsyrkandet). Motionärerna avser härmed att exempelvis särskilda avgifter på bilar som inte fyller fastställda normer för avgasrening, avgifter baserade på halten i bilbränslet av bly och andra skadliga tillsatser ävensom sänkning av gasolskatten i syfte att öka användningen av

gasdrivna motorer kan vara tjänliga medel för att minska föroreningarna genom avgaser. Utskottet vill framhålla att den nämnda utredningen bl. a. har att analysera effekterna av olika avgiftssystem för miljöfarlig verksamhet. Härvid lär bl. a. de med biltrafiken sammanhängande frågorna på området komma under prövning. Utskottet finner med hänsyn härtill inte erforderligt med något initiativ från riksdagens sida i anledning av motionen 1972:743 i nu berörda del.

I motionen hemställs även att utvecklingsarbetet på nya motortyper, t. ex. elmotorer och hybridmotorer, intensifieras (punkt I c i motionsyrkandet). Utskottet vill härom anföra att de skärpta krav på avgasrening som införts under senare år såväl i Sverige som utomlands, framförallt i USA, och som kan förväntas komma att ytterligare skärpas har medfört att det utvecklingsarbete som bedrivs inom bilindustrin i allt högre grad inriktas på att nå fram till tekniska lösningar som är gynnsamma för miljön. Som motionärerna själva omnämnt lämnas i vårt land statligt stöd i olika former till projekt som avser utveckling av elmotorn, gasturbinmotorn och den s. k. stirlingmotorn. Utskottet är inte berett förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen 1972:743 i förevarande del.

I motionen görs vidare en hemställan om att ytterligare åtgärder vidtas i syfte att stimulera en trafikplanering som tar större hänsyn till miljörisker i form av avgasutsläpp m. m. (punkt I d i motionsyrkandet). Såväl tredje lagutskottet som jordbruksutskottet betonade i sina nämnda uttalanden vid 1970 resp. 1971 års riksdagar vikten av att frågan om bilavgaserna uppmärksammades i planeringsverksamheten. Utskottet vill erinra om att trafikbulerutredningen som tillkallats för utredning om normer för trafikbuler enligt sina direktiv skall lägga fram förslag till åtgärder i fråga om bl. a. den fysiska planeringen, som blir nödvändiga som en följd av de förslag till gränsvärden m. m. som utredningen från sina utgångspunkter kommer att framlägga. Enligt utskottets mening bör, med hänsyn till den samordning på planeringsområdet som är önskvärd, trafikbulerutredningens förslag avvaktas. Motionen 1972:743 bör således inte heller i denna del föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen yrkas slutligen att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts rörande regler för begränsning av avgasutsläpp från motorfordon (punkt II i motionsyrkandet). Utskottet hänvisade vid förra årets behandling av frågan om normer för avgasutsläppen till ett av en arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet utarbetat förslag till etappvis skärpta regler. Dessa regler anslöt sig till normer som antagits i USA men ansågs inte lämpligen kunna införas i Sverige helt enligt det tidschema som gäller för USA. Nyssnämnda yrkande i motionen 1972:743 synes främst avse att Sverige även tidsmässigt bör följa det amerikanska programmet. Vid förra årets riksdag framhöll utskottet beträffande den här berörda frågan bl. a. att utskottet förutsatte att alla möjligheter att påskynda reformarbetet skulle tillvaratas. Utskottet avstyrkte det då aktuella motionsyrkandet som avsågs av riksdagen. Det kan i detta sammanhang också framhållas att Sverige inom ECE strävar

efter att få till stånd en skärpning av avgasnormerna så att de i ett första steg anpassas till de bestämmelser som i USA skall gälla för 1973–1974 års bilmodeller. Det har uttalats att om detta inte skulle vara möjligt kommer sådana skärpningar av de svenska avgasbestämmelserna att övervägas som i tillräcklig grad tillgodoser luftvårdens krav. Utskottet finner med hänsyn till det anförda inte heller motionen 1972:743 i nu berörda del böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts hemställer utskottet att riksdagen

1. lämnar motionen 1972:555 utan åtgärd,
2. lämnar motionen 1972:743 utan åtgärd.

Stockholm den 2 maj 1972

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Johanson i Västervik (s), Hedin (m), Hedström (s), Magnusson i Grebbestad (s), fru Anér (fp), herr Augustsson (s)*, fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), fru Thorsson (s)*, herr Johansson i Holmgården (c)*, fru Olsson i Helsingborg (c), fru Theorin (s) och herr Strömberg (fp).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av fru Anér och herr Strömberg (båda fp) som anser

dels att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke på s. 3 som börjar med "I motionen hemställs" bort ha följande lydelse:

"I motionen hemställs även att utvecklingsarbetet på nya motortyper, t. ex. elmotorer och hybridmotorer, intensifieras (punkt I c i motionsyrkandet). Utskottet ansluter sig till motionärernas uppfattning att elbilen, olika typer av hybridmotorer och den s. k. stirlingmotorn i utvecklat skick bör kunna skapa förutsättningar för ett miljövänligare transportsystem. Det är därför angeläget med en målmedveten och omfattande satsning från det allmännas sida till stöd för forsknings- och utvecklingsarbetet beträffande motorer och bilar av angivet slag. Utskottet biträder motionsförslaget i förevarande del.

I motionen görs — — — (lika med utskottet) — — — i planeringsverksamheten. Motionärerna anför bl. a. att utsläpp av skadliga gaser är störst vid den ryckiga trafik som förekommer i tätorter och att mycket skulle stå att vinna i miljöhänsen genom en bättre trafikplanering. Utskottet delar motionärernas uppfattning i hithörande frågor och anser sig mot bakgrunden bl. a. av nyssnämnda utskottsuttalanden böra tillstyrka

motionärernas förslag i nu berörda del.

I motionen yrkas — — — (lika med utskottet) — — — amerikanska programmet. Enligt utskottets mening bör det vara möjligt att införa de nya hårdare bestämmelserna samtidigt som i USA. Detta inte minst som bilfabrikanter som vill sälja på den amerikanska marknaden vid den tidpunkt de amerikanska föreskrifterna blir gällande måste framställa motorer som uppfyller villkoren i dessa föreskrifter. Ett dröjsmål med införandet av motsvarande bestämmelser i Sverige torde därför inte vara erforderligt. Med hänsyn härtill vill utskottet ansluta sig till vad motionärerna anfört i denna fråga.”

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

- ”2. i anledning av motionen 1972:743 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i det föregående anfört beträffande utvecklingsarbetet på nya motortyper, trafikplaneringen samt tidsplanen för begränsningen av avgasutsläpp från motorfordon.”

